

פסק בורר - מודל תמלוגי זהב

1. תמלוגי זהב נהוגים באשכולות מזה שנים רבות וכן בארגונים נוספים לניהול משותף בישראל של יוצרים ומבצעים. התכלית המרכזית של תוספת הגיל הינה לסייע למבצעים הוותיקים והמבוגרים, שהיקף העבודה שלהם פחת וכבר כמעט שאינם מופיעים בציבור ואו ומשתתפים בהפקות, אך הם עדיין מושמעים, מוצגים ומשודרים ע"י גופי השידור השונים. תוספת הגיל מהווה עבור אותם אמנים כמעין פנסיה ומקור הכנסה חיוני ביותר, המשפר במקצת את מצבם הכלכלי. מסורת ישראל מצווה עלינו לנהוג באוכלוסייה המבוגרת בכבוד ובהדר. הציווי המקראי "מִפְּנֵי שִׁבְיָה תִּקְוֶה וְהַדְרָת פְּנֵי זָקֵן" (ויקרא י"ט ל"ב) הוא עתיק יומין, וכך גם בקשתו של משורר תהילים דוד המלך "אֵל תִּשְׁלִיכֵנִי לְעַת זָקְנָה פְּכָלוֹת לֹחֵי אֵל תַּעֲזָבֵנִי" (תהילים ע"א ט'). בהתאם לכך אומצו בשיטת המשפט הישראלית מתן הטבות שונות לאנשים מבוגרים בתחומים רבים ומגוונים וביניהם: בביטוח לאומי, בתחום ההוראה, בתקנות הנכים, תשלומי ארנונה, תחבורה ציבורית, כניסה למוזיאונים ולאתרים שונים וכיוצ"ב. שיטת המשפט הישראלית לא רואה במתן הטבות כאלה כאפליה פסולה ופגיעה בשוויון, אלא כהבחנה רלוונטית, שנועדה לתמוך ולסייע לאוכלוסייה הבוגרת בגיל הזהב בערוב ימיהם.
2. במסגרת קביעת מודל תמלוגי הזהב נדרש לאזן בין התכלית הראויה והלגיטימית להיטיב ולסייע לאמנים המבוגרים בערוב ימיהם כאשר היקף עבודתם ופרנסתם פחת והם זקוקים לתמלוגים כפנסיה או השלמת הכנסה, לבין ההגנה על זכות הקניין של יתר המבצעים המסבסדים את תמלוגי הזהב.
3. לאחר בחינת הסוגייה לעומק, שקילת העמדות והטענות שונות שהועלו בפני והשוואה להסדרים המקבילים הנוהגים בגופים מקבילים לניהול משותף בישראל, אפרט להלן את מודל תמלוגי הזהב שאומץ על ידי במסגרת פסק הבורר.
4. המודל הנבחר על ידי הינו מודל הינו של **תמלוגי זהב פרוגרסיביים** העולים בשלשה מדרגות גיל (67, 70 ו-80), המשולמים למבצעים שהגיעו לגיל פרישה ואשר עומדים בתנאי הזכאות שיפורטו בהמשך, כאשר תמלוגי הזהב מוגבלים בתקרות מקסימום שנועדו להבטיח יחסיות סבירה וראויה בין תוספת תמלוגי הזהב לבין זכאות המבצע לתמלוגים, כאשר תמלוגי הזהב משולמים באמצעות קרן אשכולות לעזרה הדדית (ע.ר.), המצויה בשליטת אשכולות ואשר אשכולות תומכת בה מדי שנה.
5. תנאי הסף שנקבעו ואשר יפורטו להלן נועדו על מנת לאתר ולסנן את המבצעים המבוגרים שהגיעו לגיל הפרישה ואשר "תורתם אומנותם", דהיינו אמנים שהקדישו את מרבית חייהם הבוגרים למקצוע האמנות והם נכללים במסגרת הגרעין הקשה של האמנים המבצעים עליהם נועד חוק זכויות מבצעים להגן, כאשר הנחת היסוד הינה, כי למבצעים אלה אין פנסיה, מאחר שלא עבדו במקום עבודה מסודר אחר וקיים אינטרס ציבורי-חברתי-תרבותי לסייע למבצעים אלה בערוב ימיהם ולשלם להם תמלוגי זהב, בנוסף לזכאותם הרגילה לתמלוגים. ס, בדרנים, מדובבים וכו'), שזהו עיסוקם ומקור פרנסתם בהווה, בעבר ובעתיד ועליהם בראש ובראשונה נועד החוק להגן ואשר את הביצועים שלהם נועד החוק לתמרץ.

תנאי הסף לזכאות תמלוגי הזהב:

אומן מבצע אשר עומד בתנאי הסף הבאים יהיה זכאי לתמלוגי זהב כמפורט להלן:

- א. המבצע הינו חבר אשכולות וחתם על כתב העברת זכויות קודם לחמש השנים מהשנה בה מוענקים תמלוגי הזהב.
- ב. רשומות לזכות המבצע לפחות 1260 ביצועים² במערכת אשכולות. רשימת הביצועים שתילקח בחשבון לא תכלול ביצועים השייכים למבצע כחלק מלהקת יורשים³.
- ג. ממוצע התמלוגים בעשר השנים הקודמות שלו עולה על הממוצע העשר שנתי של אומנים מבצעים מעל גיל 67⁴, שכיום עומד הממוצע על 3,863 ₪ שנתי. מובהר כי הממוצע העשר שנתי יחושב רק מתמלוגים שהתקבלו מביצועים של המבצע ולא מתמלוגים שקיבל המבצע כיורש⁵.
- ד. גיל הזכאות למדרגה הראשונה הינו גיל 67⁶.
- ה. יש במערכת אשכולות חשבון בנק פעיל של המבצע ואישור ניכוי מס בתוקף ע"ש קרן אשכולות לעזרה הדדית בשנת החלוקה של תוספת הגיל⁷.
- ו. המבצע אינו מצוי ביתרת חוב לחברה בעקבות מקדמה אשר קיבל או כל סיבה אחרת, במקרה כזה תמלוגי הזהב יכסו קודם כל את יתרת החוב של המבצע הזכאי.
- ז. אין הודעת עיקול תקיפה בנוגע למבצע.
- ח. הזכאות הינה למשך תקופת חייו של המבצע והיא נפסקת עם פטירתו והזכאות לתמלוג זהב אינה עוברת ליורשים.

7. סכום תמלוגי הזהב לזכאים העומדים בתנאי הסף:

- א. מבצעים מעל גיל 67 ועד גיל 69 (ועד בכלל) – 2,500 ₪ בשנה.
 - ב. מבצעים בגיל 70 ומעלה – 12,000 ₪ בשנה.
 - ג. מבצעים מגיל 80 ומעלה – 15,000 ₪ בשנה.
- בכפוף לכך שתמלוגי הזהב לא יעלו על 50% מזכאות המבצע לתמלוגים בממוצע 5 השנים האחרונות.⁸**
- מובהר כי הממוצע החמש שנתי יחושב רק מתמלוגים שהתקבלו מביצועים של המבצע ולא מתמלוגים שקיבל המבצע כיורש.

8. זכאות תמלוגי זהב למי שאינו עומד בתנאי הסף –

- מבצעים שהגיעו לגיל הזכאות ואשר עומדים בכל תנאי הסף למעט תנאי הסף ב' ו-ג' (בלבד) יהיו זכאים לתמלוגי זהב בשיעור של 1,000 ₪ בשנה, בכפוף לכך שתמלוגי הזהב לא יעלו על 25% מזכאותם לתמלוגים בממוצע 5 השנים האחרונות.⁹

1 מספר זה מציין את ממוצע הביצועים של מבצעים מעל גיל 67.

2 ביצועים שונים של אותו לאותה יצירה ייספרו בנפרד. כך גם השתתפות בפרקים שונים בסדרת טלוויזיה אחת.

3 לעיתים יורש הוא גם אמן מבצע פעיל, וככל שהוא חלק מקבוצת יורשים שהרי יצירות של המוריש רשומות אצלו באופן חלקי כחלק מ"להקת יורשים".

4 למשל תמלוגי זהב שיחולקו בשנת 2025 יתחשבו בממוצע העשר השנתי של השנים 2015-2024

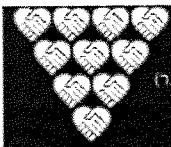
5 לעיתים יורש הוא גם אמן מבצע פעיל, לפיכך חלק התמלוגים שקיבל כיורש ולא כמבצע פעיל לא ייחשבו במסגרת הממוצע

6 בדומה למתכונת הקיימת כיום, בדומה לגיל הפרישה לגברים.

7 מבצע שלא יעביר עד לסוף השנה פרטים אלו, תמלוגי הזהב שעומדים לרשותו ימחקו ויוחזרו לקופת הקרן.

8 לדוגמא: מבצע, מעל גיל 67, שזכאי ל-6,000 ₪ בממוצע רב שנתי, ועומד בשאר תנאי הסף יהא זכאי לתמלוגי זהב בסך 3,000 ₪.

9 לדוגמא: מבצע, מעל גיל 67, ואינו עומד בשאר תנאי הסף, שזכאי ל-1,000 ₪ בשנה יהא זכאי לתמלוגי זהב בסך 250 ₪.

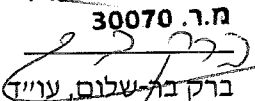

מובהר כי הממוצע החמש שנתי יחושב רק מתמלוגים שהתקבלו מביצועים של המבצע ולא מתמלוגים שקיבל כיורש, כאשר מבצע אשר 25% מזכאותו לתמלוגים אינו עולה על 100 ₪ לא יהיה זכאי לתמלוגי זהב כלל¹⁰.

9. **ועדת חריגים** – מבצע שהגיע לגיל הזכאות (67) ואשר אינו עומד בתנאי הסף ב-ג' (בלבד) ואשר סבור כי הקדיש את מירב חייו למקצוע תרבות והאמנות וכי "תורתו אמנותו", יהא רשאי לפנות לוועדת חריגים שתוקם בקרן אשכולות לעזרה הדדית, תוך פירוט הנימוקים לזכאותו וועדת החריגים תהא זכאית לאשר לו את תמלוגי הזהב המלא המפורטים בסעיף 7 באופן מלא ו/או חלקי. הרכב ועדת החריגים ימנה את יו"ר קרן אשכולות לעזרה הדדית וכן המנכ"ל של החברה.

יובהר כי אין זה מתפקידה ו/או בסמכותה של ועדת החריגים לאשר לאומן מבצע תמלוגי זהב החורגים מסכומי המקסימום הקבועים בפסק הבוררות, וכי ככל שאומן זקוק לסיוע נוסף הוא ידרש להגיש בקשה לקרן אשכולות לעזרה הדדית בנוהל ובדרך אשר קבעה הנהלת החברה.

10. **בקרה** - דירקטוריון החברה יאשר מדי שנה את רשימת מקבלי תמלוגי הזהב, לרבות הסכום הכולל לחלוקה, לצורך הפחתת הסכום מהסכום המיועד לחלוקה והעברתו לקרן אשכולות לעזרה הדדית (תוך ניכוי כספים שלא חולקו בשנה הקודמת), בהתאם להוראות תקנון אשכולות ותוך וידוא כי הסכום המיועד לתמלוגי זהב אינו חורג מתקרת תקציב של 4% מהכספים המיועדים לחלוקה. מדי שנתיים יעודכנו הנתונים העדכניים של תנאי הסף הקבועים בסעיף 6 ס"ק ב' ו-ג', בנוגע לממוצע הביצועים של מבצעים בגילאי 67 ומעלה והממוצע העשר שנתי של מבצעים מעל גיל 67.

ברק בר-שלום, ע"ד
מ.ר. 30070

ברק בר-שלום, עו"ד

